

Bioeconomy and Justice (BioEcoJust)

Bioeconomy and Justice (BioEcoJust) -hanke tutkii yhteiskunnallista kehitystä

seuraavan sadan vuoden aikaperspektiivillä, vuoteen 2125 saakka. Tutkimuksen lähtökohtana on hypoteesi, että seuraavassa yhteiskunnallisen kehityksen vaiheessa biopohjaiset ratkaisut tulevat korvaamaan fossiilisiin raaka-aineisiin pohjautuvat teknologiat. Pitkällä aikavälillä on näin mahdollista ajatella, että biologisista resursseista tulisi koko taloutemme perusta.

Tämänkaltainen biotalous voisi koostua esimerkiksi metsän, levän ja maanviljelyn kaltaisista sektoreista, joiden kautta ihmiskunta tuottaisi ratkaisuja -- tuotteita ja palveluita, täyttämään tarpeitaan. Mahdollinen järjestelmän murros koskettaisi yhteiskuntaa laaja-alaisesti.

Biotalouteen liittyy mahdollisuuksien lisäksi myös riskejä ja uhkia. Ihmisen, nopeasti kehittyvän teknologian ja luonnon välinen suhde muuttuu, ja synnyttää uudenlaisia eettisiä kysymyksiä.

Rakenteellinen muutos vaikuttaa myös ihmisten välisiin valtasuhteisiin: muutoksesta hyötyvät todennäköisesti eri tahot kuin nykyisessä järjestelmässä menestyneet. Tämä synnyttää poliittisia jännitteitä, jotka osaltaan vaikuttavat kehitykseen.

BioEcoJust-hanke tutkii eri alojen asiantuntijoiden näkemyksiä, megatrendejä ja heikkoja signaaleja. Tutkimuksen erityisenä kiinnostuksen kohteena on yllättävien tulevaisuutta koskettavien eettisten kysymysten ja haasteiden tunnistaminen. Hankkeen tavoitteena onkin luoda eettinen viitekehys, joka auttaa tekemään eettisesti pohditumpia päätöksiä avointen, oikeudenmukaisten ja ekologisten tulevaisuuksien varmistamiseksi.

Tutkimushanke toteutetaan 1.1.2017 - 31.12.2020. Työ alkoi perusteellisella kirjallisuuskatsauksella ja toimintaympäristön skannauksella, joiden avulla tunnistettiin biotalouden tulevaisuuteen mahdollisesti vaikuttavia nousevia ilmiöitä. Aineiston pohjalta tutkimusryhmä laati tulkintakehikon käytettäväksi ilmiön ymmärtämiseen (kuva 1.) Kehikkoa käytettiin pohjana Delfoi-kyselylomakkeelle, joka lähetettiin asiantuntijoille maaliskuussa 2019. Parhaillaan tutkijaryhmä valmistelee toista Delfoi-kierrosta, joka perustuu ensimmäisellä

kierroksella kerättyihin asiantuntijanäkemyksiin. Työtä jatketaan työpajoilla, joissa valikoidut asiantuntijat tutkivat biotalouden mahdollisia tulevaisuudennäkymiä osallistavalla Tulevaisuusklänikka-ennakointimenetelmällä. Delfoin ja työpajoissa tuotettujen näkemysten pohjalta rakennetaan skenaarioita yhteiskunnallisesta muutoksesta seuraavan sadan vuoden aikana. Skenaarioissa tunnistetaan päätöstilanteita, potentiaalisia päätöksentekijöitä, ja keskeisiä eettisiä näkökohtia, jotka ovat merkityksellisiä kussakin skenaariossa. Skenaarioita käytetään informoimaan sidosryhmiä ja edistämään vastuullista biotalouden päätöksentekoa, jossa pitkän tähtäimen näkökulma on edustettuna.

Professori Matti Häyry ja hänen ryhmänsä (Aalto-yliopiston kaupparakkeakoulusta) selvittävät mitä päätöksiä ja keitä päätöksentekijöitä voidaan pitää kausaalisesti vastuullisina valinnoista, jotka liittyvät biotalouteen. Selvityksessä nojataan tulevaisuudentutkijoiden löydöksiin. Filosofisten eksplikaation ja tulkinnan menetelmien valossa ryhmä näyttää, millä ehdoilla kausaalinen vastuu johtaa moraaliseen vastuuseen, ja mitä seurauksia tällä on valintojen oikeudenmukaisuudelle. Vertailu olemassa oleviin (esim. suomalaisiin) näkemyksiin tuottaa toimintanormeja.

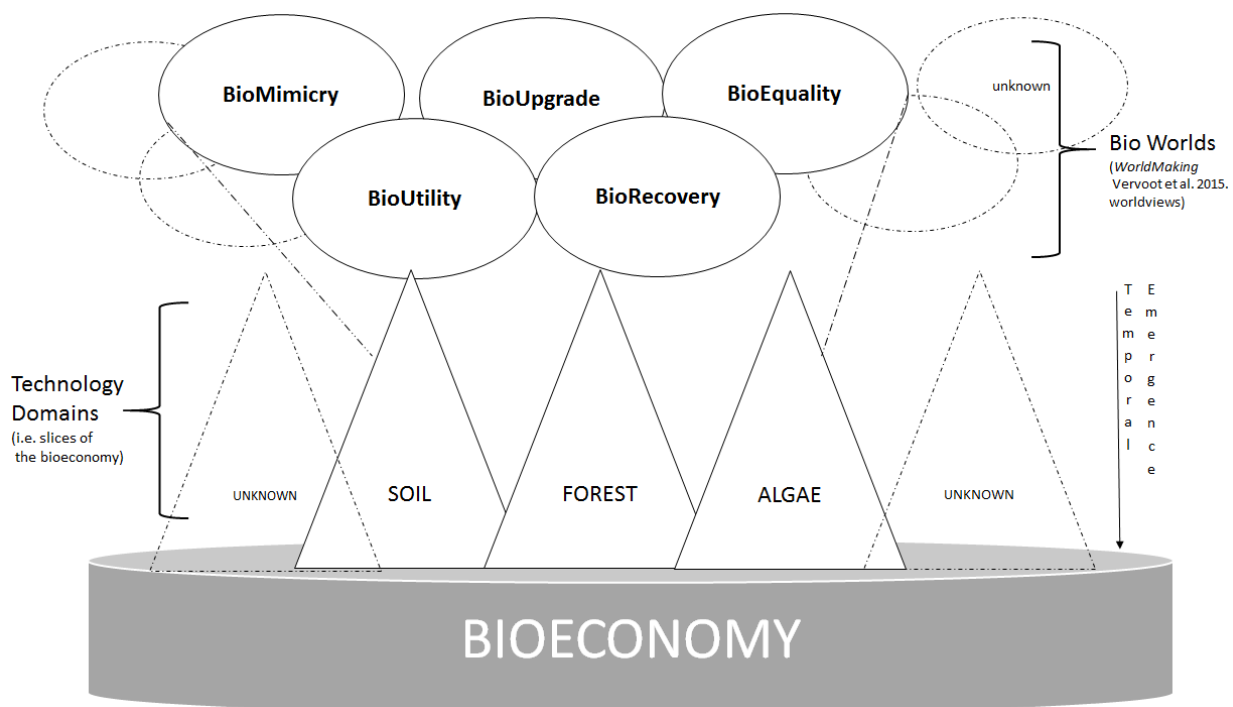
Tulosten saamiseksi käyttäjien ulottuville, konsortio järjestää akateemisia tapaamisia; julkisia luentotilaisuuksia; paneelikeskusteluja Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan ja kansanedustajien kanssa; sekä seminaarin Valtioneuvoston kanslian ennakointineuvoston puitteissa.

Lisätietoa:

BioEcoJust-konsortion ja sen tutkimusryhmien työstä voi saada konsortion ja ryhmien johtajilta

matti.hayry@aalto.fi

markku.wilenius@utu.fi

Taulukko 1: Tulkintakehikko ilmiön ymmärtämiseen.